

Fra
Villreintrådet i Norge

Til
Olje- og energidepartementet
Norges Vassdrags- og Energidirektorat

NASJONAL RAMME FOR VINDKRAFT

HØRINGSUTTALELSE FRA VILLREINTRÅDET I NORGE

Villreintrådet i Norge er en frivillig organisasjon som består av de fleste villreinnemder og villreirutvalg fra landets 24 villreinområder. Villreintrådet arbeider for å ivareta villreinen som art og dens behov - i et langsiktig perspektiv.

Villreintrådet er svært kritisk til både størrelse og lokalisering av områdene som NVE foreslår i sin nasjonale ramme for vindkraft. Dersom man skulle endre arealbruken av disse naturområdene til vindindustri, så vil flere villreinbestander rammes hardt. Villreintrådet vil peke på Norges internasjonale ansvar for å hindre tap av artsmangfold og spesielt på behovet for å ivareta Europas siste bestander av vill fjellrein.

Generell merknad:

Områdene utvalgt som «egnet» i nasjonal ramme for vindkraft er i stor grad urørte. Naturgeografisk kan de nok sies å ligge i Norges mest verdifulle natur (mellom kyst og fjell). Å foreslå at 29 000 km² av dette - tilsvarende hele landarealet til Belgia - eller Albania, kan være egnet for vindindustri, er etter vår oppfatning meget uansvarlig.

I henhold til FNs naturpanel sin rapport av 6. mai 2019 er populasjonene av ville dyr i verden redusert med 60 % på kun 44 år (1974 – 2018). FNs naturpanel har rangert en rekke årsaker til dette - og den høyest rangerte er "endret arealbruk". Det er stor grad av enighet blant fagmiljø at tap av arter og arealer representerer en alvorlig trussel mot fremtidig liv på planeten, som minst er sidestilt med trusselen fra estimerte endringer i klima.

NVE sine forslag til egnede områder for endret arealbruk til vindindustri, hensyntar etter vår oppfatning ikke oppdatert kunnskap og det er et strategisk grep som, hvis helt eller delvis realisert - vil ha mye større skadevirkninger enn nytte.

Merknader knyttet til Villrein

Villreintrådet har i det følgende noen viktige momenter vedrørende villrein som NVE bør kjenne til. Noen av disse er spilt inn tidligere.

1. Vi er svært urolig for at den prioriteringen av enkelte villreinområder som ble gjort under arbeidet med Villrein og Samfunn-rapporten (VISA), nå skaper et inntrykk av at de øvrige villreinområdene har mindre verdi og at det dermed er mindre problematisk med eksempelvis vindkraftutbygging i disse områdene. Det at ti villreinområder 2004 ble foreslått som «nasjonale» var i all hovedsak grunnlagt med at disse områdene hadde en størrelse som tillot en del utveksling mellom delbestander og at de rommet ulike habitater. Man ønsket å ha et strengt forvaltningsregime for disse større områdene for å unngå en oppsplitting til mindre og mer isolerte områder. Det betyr slett ikke at det er mindre problematisk å forstyrre eller bygge ned de «øvrige» villreinområdene. Tvert om er de resterende villreinområdene på grunn av allerede høy totalbelastning, spesielt sårbare for ytterligere forstyrrelser og inngrep. Se for eksempel NINA temahefte 70, 2017: Populasjonsdynamiske utfordringer knyttet til fragmentering av villreinområdene.

Villreintrådet i Norge mener at om man skal bruke begrepet «nasjonale villreinområder» i en kontekst som i nasjonal ramme for vindkraft, så må det i så fall omfatte samtlige villreinområder. Dette siden alle disse må vurderes å være nasjonalt verdifulle. Bruken av begrepet «nasjonale villreinområder» under arbeid med nasjonal ramme for vindkraft, er ikke i henhold til hva VISA rapporten la til grunn.

2. Villrein & Samfunn rapporten hadde i den såkalte «pilar 4», en visjon om å arbeide for større, sammenhengende leveområder for villrein. For langsiktig overlevelse i en spesielt utfordrende tid med blant annet klimatiske endringer - må villreinen sikres bedre muligheter til å ta i bruk ulike og tilstrekkelig store områder. Dette slik at den samlede ressurstilgangen for reinen økes. Rein har en nomadisk livsførsel, og vandring mellom ulike områder – både for at områdene har ulik egnethet til ulik tid og for å gi vegetasjonen mulighet til å komme seg etter beiting, har vært vesentlig for reinens overlevelse. Fra opprinnelig rundt fire hovedregioner for villrein i Norge hvor det var stor innbyrdes utveksling, har menneskelig påvirkning splittet områdene opp i 24 delområder.

For å ha mulighet for i fremtiden å kunne bedre forholdene for villrein, er det svært viktig at områder som i dag er egnet, men ikke benyttes av villrein, forvaltes med henblikk på at disse områdene ikke skal ødelegges, men ivaretas. Villreintrådet er kritiske til at fjellområder som i dag ikke har noen spesiell naturverdi kartfestet, fremstår som ikke spesielt verdifull under arbeidet med en nasjonal ramme for vindkraft.

3. Nasjonale villreinområder med randsoner, står som myke eksklusjoner, men de foreslåtte egnede sonene for vindkraft ligger kant i kant med både villreinområder og verneområder - eks. i Setesdalsområdene. Man har gjennomført prosjekter hvor man har målt tykkelsen av lavmatter nær større veier, for å vurdere om disse områdene benyttes mindre av villrein enn øvrige områder. Disse studiene viser at det beites vesentlig mindre jo nærmere en vei man kommer og at den negative

effekten kan gå svært langt ut. Det er forsket svært lite på effekten av vindkraft på villrein, men det vil være rimelig å anta langt høyere grad av forstyrrelser fra vindturbinområder enn fra eksempelvis veier. Det er dermed helt åpenbare konflikter med villrein, langt utenfor vindturbinområdenes avgrensninger.

4. Flere villreinområder blir kraftig berørt dersom NVEs forslag ikke endres. Her virker først og fremst Tolga Østfjell villreinområde å bli nærmest utradert. Spesielt her er også at utbyggingen må være så stor som mulig, for i det hele å kunne forsvare de omfattende kostnadene med nødvendig oppgradering av linjenettet. Dette området trekkes også frem som spesielt viktig av både Riksantikvaren og Miljødirektoratet.

Videre rammes etter det vi kan se nordlige deler av Forollhogna Villreinområde.

Våmur – Roan Villreinområde vil berøres av kanteffekter og Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei vil rammes betydelig, noe som vil redusere størrelsen på disse områdene. Det kan her nevnes at Setesdalsområdene er Europas sørligste villreinområder. Med forslagene fra NVE vil sørgrensen til en av menneskehetens viktigste viltarter – i et historisk perspektiv, presses ytterligere nordover.

Videre nordvest vil også Skaulen – Etnefjell villreinområde utsettes for kanteffekter av vindkraftverk. Dette området er fra før svært lite, det er delt i tre adskilte flokker og det er sparsomt vinterbeite. Området er svært sårbart for ytterligere forstyrrelser.

Deretter vil i alle fall areal som ligger innenfor felles kommunedelplan for Fjellheimen villreinområde blir berørt i nord-vest. I kommunene Masfjorden, Modalen og Høyanger ligger det fjellområder som tradisjonelt er villreinhabitat, og som ble brukt av rein i perioden med tamreindrift. Det er ingen trekkbarrierer mellom tellende areal i Fjellheimen i dag og dette området.

Sunnfjord Villreinområde vil også bli rammet av store kanteffekter av vindkraftutbygging, i et fra før lite villreinområde.

5. NVE legger vekt på at dette ikke er en utbyggingsplan, og at et hvert prosjekt innenfor disse områdene fortsatt må konsekvensutredes og konsesjonsbehandles.

Basert på erfaringer fra konsesjonsbehandlinger hos NVE, så virker det som usannsynlig at man i disse områdene som allerede er forhåndsutvalgt som egnet, vil møte et strengere regime enn det NVE tidligere har praktisert for vindkraftutbygging. Videre er det i flere områder nødvendig med en massiv utbygging – for i det hele å kunne forsvare investeringer i infrastruktur og linjenett.

6. Villreinrådet vil presisere at Norge forvalter den siste resten av Europas bestander av vill fjellrein, og at vi dermed har et ekstra stort ansvar for å ta vare på arten. Rein har i titusener av år vært enormt viktig både for menneskenes overlevelse i Europa, og i hundretusener av år før det for våre nære slektninger neandertalerne. Her finner man også forklaringen på villreinens ekstreme skyhet for mennesker og menneskeskapte tekniske inngrep. Villrein er under betydelig press i Norge, men man har til en viss grad klart å ivareta de siste områdene. På den øvrige nordlige halvkulen er

situasjonen imidlertid mye verre. I en nylig lansert rapport på American Geophysical Research Union, påstås det en bestandsnedgang i Arktis fra fem millioner til 2,1 millioner rein på kun 20 år.

Villreirådet vil på det sterkeste hevde at vindkraftutbygging forårsaker ytterligere oppsplitting av leveområder. Tap av arealer er til stor skade for villreinenes overlevelse. Det finnes heller ingen egnede, avbøtende tiltak som kan iverksettes for villrein.

Villreirådet i Norge

Endre Lægreid, leder

Kopi:

- Villreinnemder
- Villreinutvalg
- Klima og Miljødepartementet
- Landbruk- og Matdepartementet
- Miljødirektoratet